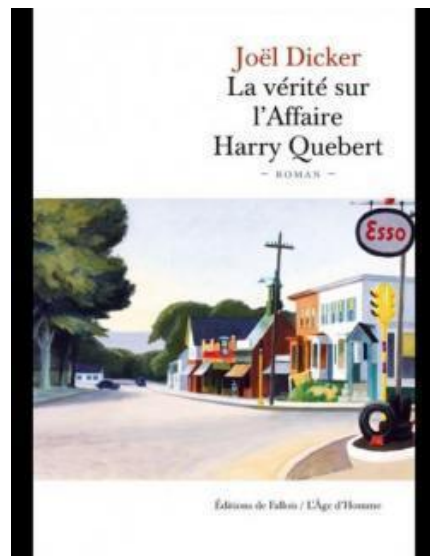

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

123η Συνάντηση της Λέσχης Αστυνομικής Λογοτεχνίας
(01.02.2018)

Joël Dicker

Η αλήθεια για την υπόθεση Χάρρυ Κέμπερτ
(ΠΑΤΑΚΗΣ-2012)

La Verité sur l’Affaire Harry Quebert (2012)
(Μετάφραση από τα Γαλλικά: Γιάννης Στρίγκος)

(Στις κριτικές Σημειώσεις που ακολουθούν, δεν κατονομάζεται ο δολοφόνος)

«Αστυνομία, λέγετε; Τι σας συμβαίνει;»

«Ναι; Ονομάζομαι Ντέμπορα Κούπερ, μένω στο Σάιντ Κρηκ Λέιν. Νομίζω πως μόλις είδα μία κοπέλα να την κυνηγάει ένας άντρας στο δάσος».

«Τι ακριβώς συνέβη;»..... (σελ. 11)

Αυτή είναι η έναρξη του πρώτου κεφαλαίου. Από τις οδηγίες προς επίδοξους συγγραφείς μαθαίνουμε ότι:

«Το πρώτο κεφάλαιο, Μάρκους, είναι πολύ σημαντικό. Αν δεν αρέσει στους αναγνώστες, δεν θα διαβάσουν το υπόλοιπο βιβλίο. Με τι σκοπεύεις να ξεκινήσεις το δικό σου;»

«Δεν ξέρω, Χάρρυ.....» (σελ. 17)

Ο Ζοέλ Ντικέρ, προφανώς ακολουθώντας τους κανόνες γραφής, που ο ίδιος μας προτείνει, έγραψε, το 2012, στα 27 του, το συγκεκριμένο, δεύτερο μυθιστόρημά του και βραβεύτηκε με πολλά σημαντικά βραβεία, μεταφράστηκε σε πολλές γλώσσες, παίχτηκε σε μία σειρά 10 ραδιοφωνικών επεισοδίων, για τη France-Culture και γυρίστηκε σε μία σειρά 10 τηλεοπτικών επεισοδίων, για τη γαλλική TF1.

Ένα βιβλίο με 716 σελίδες, γεμάτο με εκπλήξεις.

Μετά τα πρώτα κεφάλαια, προσπαθούσα να καταλάβω τι είδος κειμένου διάβαζα. Οδηγό προς επίδοξους συγγραφείς; Ιστορίες αγάπης; Ή, ίσως, αστυνομικό; Δύσκολη, η απάντηση...

Βρισκόμαστε στο 2008, ο Μάρκους Γκόλντμαν, ο “Απίθανος”, λίγο πριν από τα 30 του χρόνια, είναι συγγραφέας, έχει ήδη, ένα επιτυχημένο πρώτο βιβλίο και πρέπει να παραδώσει στον εκδότη, το χειρόγραφο του δεύτερου πονήματός του.

Οι προθεσμίες τρέχουν, η προκαταβολή έχει εξαντληθεί, μαζί με την υπομονή του εκδότη. Οι ρήτρες για αθέτηση συμβολαίου καθώς και οι πιέσεις του πράκτορα δεν βοηθούν την έμπνευση να τον επισκεφτεί.

Μέσα στην χαοτική αυτή κατάσταση, ένα τηλεφώνημα, από τον Χάρρυ Κέρμπερτ, θα οδηγήσει τον Μάρκους στην μικρή κωμόπολη της Ορόρα.

Ποιος είναι ο Χάρρυ Κέρμπερτ; Είναι ένας 67χρόνος, πολύ γνωστός συγγραφέας, καθηγητής σε πανεπιστήμιο, ο οποίος κατηγορείται ως ύποπτος για τον φόνο μίας νεαρής 15χρονης κοπέλας, γεγονός που συνέβη πριν από 33 χρόνια.

Ο Χάρρυ υπήρξε, δάσκαλος και μέντορας του Μάρκους, που θεωρεί χρέος του να σταθεί δίπλα του.

Ο Γκόλντμαν φτάνει στην Ορόρα για να αρχίσει την αναζήτηση της αλήθειας γύρω από την εξαφάνιση και τον θάνατο της νεαρής κοπέλας, της Νόλα Κέλλεργκαν. Θεωρεί ότι πρέπει να γυρίσει τον

χρόνο πίσω, να μάθει τις συνθήκες που επικρατούσαν 33 χρόνια πριν, να γνωρίσει τους ανθρώπους που γνώριζαν την κοπέλα, την οικογένειά της, τους φίλους της, ώστε να μπορέσει να βοηθήσει τον φίλο του.

Η πόλη: «Πριν από την υπόθεση που συντάραξε την Αμερική το καλοκαίρι του 2008, κανείς δεν ήξερε ότι υπάρχει η Ορόρα. Πρόκειται για μία μικρή παραθαλάσσια πόλη, σε απόσταση περίπου ενός τετάρτου της ώρας από τα σύνορα με τη Μασαχουσέτη. Ο κεντρικός δρόμος περιλαμβάνει έναν κινηματογράφο -στον οποίο οι ταινίες παίζονται πάντα με καθυστέρηση σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα- μερικά μαγαζιά, ένα ταχυδρομείο, ένα αστυνομικό τμήμα και κάποια λιγοστά εστιατόρια, ένα εκ των οποίων είναι και το Clark's το ιστορικό diner της πόλης. Τριγύρω, υπάρχουν μονάχα ήσυχες συνοικίες με σπίτια από χρωματιστές σανίδες και φιλόξενες μαρκίζες, με οροφές από σχιστόλιθο και πλαισιωμένα από κήπους με άψογα διατηρημένο γρασίδι. Πρόκειται για μία Αμερική μέσα στην Αμερική, όπου οι κάτοικοι δεν κλειδώνουν τις πόρτες τους, ένα από αυτά τα μέρη που υπάρχουν μονάχα στη Νέα Αγγλία, τόσο ήσυχα, που λες πως τίποτα κακό δεν μπορεί να συμβεί» (σελ. 29).

Σε αυτή την “ειδυλλιακή” πόλη, όπου τα σπίτια είναι ανοιχτά, δεν υπάρχουν μυστικά και κρυμμένες αλήθειες. Ίσως....

Ποια ήταν η Νόρα Κέλλεργκαν; «Χάρρυ... ποια είναι αυτή τη κοπέλα;» τον ρώτησα με σιγανή φωνή.

Εκείνος χαμήλωσε τα μάτια.

«Η Νόλα».

«Ποια είναι η Νόλα;»

«Μη με ρωτάς ποια είναι η Νόλα. Να χαρείς».

«Χάρρυ, ποια είναι η Νόλα;» ξαναρώτησα.

Κούνησε το κεφάλι.

«Την αγάπησα, Μάρκους. Την αγάπησα πολύ».

«Και γιατί δεν μου μίλησες ποτέ γι' αυτήν;»

«Είναι περίπλοκο το θέμα....»

«Τίποτα δεν είναι περίπλοκο ανάμεσα σε φίλους».

Ανασήκωσε τους ώμους.

«Αφού λοιπόν βρήκες αυτές τις φωτογραφίες, καλύτερα να σου πω....

Το 1975, φτάνοντας στην Ορόρα, ερωτεύθηκα αυτό το κορίτσι που ήταν μόλις δεκαπέντε χρονών. Το όνομά της ήταν Νόλα και υπήρξε η γυναίκα της ζωής μου».

Ακολούθησε μία σύντομη παύση, ύστερα απ' την οποία ρώτησα αναστατωμένος:

«Τι συνέβη στη Νόλα;»

«Πολύ άσχημη ιστορία, Μάρκουσ. Εξαφανίστηκε. Ένα βράδυ στα τέλη Αυγούστου του 1975, εξαφανίστηκε, αφού πρώτα την είδε αιμόφυρτη μία κάτοικος της περιοχής. Αν άνοιξες το κουτί, θα είδες σίγουρα τα άρθρα. Δεν την ξαναβρήκαν ποτέ, κανείς δεν ξέρει τι της συνέβη» (σελ. 40-41).

Κόρη του πάστορα, Ντείβιντ και της Λουϊζας Κέλλεργκαν, πολύ όμορφο νεαρό κορίτσι, για το οποίο όλοι μιλούν με τα καλύτερα λόγια, αλλά όλοι αφήνουν και κάποια κενά σε ό,τι αφορά στην συμπεριφορά της. Εξαφανίστηκε το 1975 και το 2008 βρέθηκε θαμμένη στο κήπο του Χάρρυ Κέρμπερτ. Ο ίδιος είχε δώσει εντολή να σκάψουν, για να φυτέψουν στον κήπο του.

Κατά τη διάρκεια της έρευνας ο Μάρκουσ δέχεται απειλές, ενώ η συνεργασία με τον αστυνομικό Γκαχάλογουντ οδηγεί σε μία αμοιβαία εκτίμηση που εκτυλίσσεται σε φιλία.

Μυστικά, ανείπωτες αλήθειες, ανθρώπινες ιστορίες, εμφανίζονται στις σελίδες του βιβλίου.

Η αφήγηση, παίζει διαρκώς ανάμεσα στο παρελθόν και το σήμερα, το 1975 πολύ εύκολα εναλλάσσεται με το 1998 και το 2008 για να σταθεί στον Νοέμβριο αυτής της χρονιάς και στην εκλογή Ομπάμα στην Προεδρεία των ΗΠΑ· καθόλου τυχαία η επιλογή της. Το ίδιο εύκολα εναλλάσσονται και οι ιστορίες των ηρώων, δίχως να δημιουργεί μεγάλο πρόβλημα στην κατανόηση.

Πολλά τα πρόσωπα του έργου, κάποια από τα οποία συμμετέχουν ενεργά στην πορεία της ιστορίας και ο συγγραφέας κάνει μία προσπάθεια να ερμηνεύσει την προσωπικότητά τους.

- Ο Λούθερ Κάλεμπ, είναι ένας νέος που δέχτηκε μία ανανδρη, άδικη επίθεση η οποία κατέστρεψε το μέλλον του και ζει από την ευσπλαχνία του εργοδότη του Ιλάιζα Στέρν. Ο Λούθερ είναι τρυφερός, ευαίσθητος δυστυχώς όμως η παραμόρφωση του προσώπου του, τον κρατά μακριά από τους ανθρώπους, είναι ταλαντούχος ζωγράφος και όχι

μόνο, πιστός φίλος και θερμός συμπαραστάτης της Νόλα. Λίγο καιρό μετά την εξαφάνισή της βρίσκεται νεκρός από ατύχημα. Όμως...

- Ο Ιλαίζα Στερν, πολυάσχολος, πολυεπιχειρηματίας, πλούσιος, ομοφυλόφιλος, εβραίος, δείχνει να είναι ιδιαίτερα προσιτός και ειλικρινής. Όμως...

- Ο αστυνόμος Πρατ, χαίρει εκτίμησης, ισχυρίζεται ότι έκανε τα πάντα για την διαλεύκανση της εξαφάνισης της Νόλα. Όμως...

- Η Ταμάρα και ο Ρόμπερτ Κουίν, ένα αγαπημένο κατά κοινή ομολογία ζευγάρι, με την Ταμάρα να έχει πάντα τον πρώτο λόγο στην οικογένεια, δείχνουν να βοηθούν στην έρευνα για την εξαφάνιση της Νόλα. Όμως...

- Ο αστυνόμος Τράβις Ντον και η σύζυγός του Τζέννυ Κουίν, λένε αλήθειες και βοηθούν κατά το δυνατόν στην υπόθεση. Όμως...

- Ο Ντέιβιντ Κέλλεργκαν, ο ιερέας, πατέρας της Νόλα, ακούει διαρκώς τζαζ σε, τέτοια ένταση ώστε να υποφέρουν τα τύμπανά του και επισκευάζει την ίδια μοτοσυκλέτα επί 33 χρόνια, θρηνεί για την σύζυγο και την κόρη του; Όμως...

- Οι Νάνσυ Χατταγουέι και η Έμιλλυ Κάννινγκχαμ, συμμαθήτριες της Νόλα, αποστασιοποιημένες κατά το δυνατόν, μιλούν και....

- Ο Μπέντζαμιν Ροθ, φιλόδοξος δικηγόρος που αναλαμβάνει την υπεράσπιση του Χάρρυ.

- Ο Έρνυ Πίνκας, το θύμα Ντέμπορα Κούπερ, η αδελφή του Λούθερ, και άλλοι.

Μέσα από τις ιστορίες των προσώπων, ξετυλίγεται όχι μόνο η προσπάθεια να βρεθεί ο ένοχος, αλλά και ο κοινωνικός ιστός και οι ιδιαιτερότητές του.

«... το μεθεπόμενο Σάββατο γινόταν κιόλας ο καλοκαιρινός χορός κι ολόκληρη η πόλη, με απορία και με ζήλια, θα βλέπε την Τζέννυ της στο μπράτσο του μεγάλου συγγραφέα. Έπρεπε, λοιπόν, ... Είχε μεγάλη έγνοια για την κόρη της, φοβόταν μην την δει να καταλήγει στην αγκαλιά κανενός ιταλικέρη. Ή κάτι χειρότερο, κανενός σοσιαλιστή. Ή, ακόμη χειρότερο, κανενός νέγρου! Ανασκίρτησε στη σκέψη αυτή, η Τζέννυ της μ' έναν φριχτό νέγρο! Την έπιασε ένα άγχος ξαφνικά, πολλοί μεγάλοι συγγραφείς ήταν Εβραίοι. Κι αν ο Κέμπερτ ήταν και αυτός Εβραίος; Τι φρίκη! Ίσως μάλιστα να ήταν Εβραίος σοσιαλιστής! Στεναχωρήθηκε που οι Εβραίοι έχουν λευκή επιδερμίδα, γιατί έτσι περνούν απαρατήρητοι. Τουλάχιστον οι μαύροι είχαν την εντιμότητα να είναι μαύροι, για να μπορεί κανείς να τους ξεχωρίζει αμέσως. Αλλά οι Εβραίοι ήταν ύπουλη ράτσα» (σελ. 244).

Ιστορίες αγάπης διαπερνούν τις σελίδες.

- Ο Ρόμπερτ και η Ταμάρα Κουίν. Τι είδους αγάπη είναι αυτή; Κανένας δεν την εκφράζει, κανένας δεν την αρνείται, κανένας δεν την δέχεται όμως υπάρχει και είναι δυνατή.

- Η Λουΐζα και ο Ντέιβιντ Κέλλεργκαν. Αγαπήθηκαν, δημιούργησαν ένα στενό κουκούλι για να κρυφτούν και να χαθούν.

- Ο Τράβις αγάπησε πολύ την Τζέννυ και για χάρη της θα μπορούσε να κάνει πολλά, εκείνη; τον αγάπησε ή έμεινε προσκολλημένη στον Χάρρυ;

- Ο Χάρρυ και η Νόλα...

- Ο Λούθερ και η αδελφή του, Έλινορ...

- Ο Λούθερ και η Νόλα...

Πολλά τα ζευγάρια, πολλά είναι δύσκολο να τα ξεχωρίσεις.

Οι οικογενειακές σχέσεις και οι δεσμοί τους είναι επίσης κάτι που αναπτύσσεται.

Η ιδιαιτερότητα της οικογένειας Κέλλεργκαν, η προσπάθεια να θαφτούν τα προβλήματα, να μην γίνουν γνωστά, ακόμα και αν η απόκρυψη έφερνε περισσότερες δυσκολίες.

Οι οικογένειες του Ιλντρίτζ Στερν, του Λούθερ Κάλεμπ, ή του Γκαχάλογουντ, τόσο διαφορετικές και τόσο όμοιες.

Δε θα μπορούσαμε να αφήσουμε τον απίστευτα αποστασιοποιημένο πατέρα και την μητέρα-δυνάστη, του Μάρκου.

Επειδή συγγραφέας είναι ο ερευνητής, συγγραφέας και ο ύποπτος, κάνουμε μία βουτιά στον αμερικάνικο εκδοτικό χώρο. Συμβόλαια με τεράστια οικονομικά οφέλη αλλά και τεράστιες ρήτρες κάνουν την εμφάνισή τους. Την τρομακτική εμφάνισή τους κάνουν και οι “αόρατοι συγγραφείς”. Έτσι έχουμε ίσως, μία απάντηση για την πολυγραφότητα κάποιων συγγραφέων και για τις ομοιότητες στα πονήματά τους.

«Πρέπει να προσλάβεις “αόρατους συγγραφείς” να γράψουν το βιβλίο στη θέση σου, μου είπε, “δεν θα τα καταφέρεις διαφορετικά. Έχω ομάδες που κάνουν αυτή τη δουλειά, εσύ τους δίνεις τις βασικές γραμμές κι εκείνοι γράφουν αντί για σένα».

«Ποτέ δεν πρόκειται να κάνω κάτι τέτοιο», του απάντησα. «Είναι δική μου ευθύνη η συγγραφή αυτού του βιβλίου. Κανείς δεν θα το κάνει στη θέση μου».

«Έλεος, Γκόλντμαν! Γίνεσαι ανυπόφορος με την ηθική και τα ευγενικά σου αισθήματα. Όλοι βάζουν κάποιον άλλον να γράφει τα

βιβλία τους σήμερα. Ο Τάδε, για παράδειγμα, δεν αρνείται ποτέ να το κάνει».

«Ο Τάδε δεν γράφει ο ίδιος τα βιβλία του;»

Εκείνος κάγχασε βλακωδώς, όπως το συνήθιζε. (σελ. 492).

Τρόποι και μαθήματα γραφής:

«Πώς σου φαίνεται λοιπόν;»

«Δεν είναι κακό. Αλλά νομίζω πως παραδίνεις σημασία στις λέξεις».

«Στις λέξεις; Μα είναι σημαντικό όταν γράφει κανείς, έτσι δεν είναι;»

«Και ναι και όχι. Το νόημα της λέξης είναι πιο σημαντικό από την ίδια τη λέξη».

«Τι εννοείς;»

«Εννοώ, πως μία λέξη είναι μία λέξη και πως οι λέξεις ανήκουν σε όλους. Αρκεί να ανοίξεις ένα λεξικό και να διαλέξεις κάποια. Τότε είναι που το πράγμα αποκτά ενδιαφέρον. Μπορείς να δώσεις σ' αυτή τη λέξη ένα ιδιαίτερο νόημα;»

«Πως δηλαδή;»

«Πάρε μία λέξη και επαναλάβω τη συνεχώς σε κάποιο από τα βιβλία σου. Ας πάρουμε μία λέξη στην τύχη: γλάρος. Ο κόσμος θα αρχίσει να λέει, μιλώντας για σένα: "Ξέρεις, αυτός ο Γκόλντμαν, που μιλάει για γλάρους". Κι έπειτα, θα 'ρθει μια στιγμή που βλέποντας γλάρους, ο ίδιος κόσμος θα αρχίσει ξαφνικά να σκέφτεται εσένα. Θα κοιτάει αυτά τα μικρά φωνακλάδικα πουλιά και θα σκέφτεται: "Αναρωτιέμαι τι μπορεί να τους βρίσκει αυτός ο Γκόλντμαν. Και κάθε φορά που θα βλέπουν ένα γλάρο, θα σκέφτονται το βιβλίο σου και όλο σου το έργο. Δεν θα κοιτάζουν πλέον τα πουλιά αυτά με τον ίδιο τρόπο. Μονάχα εκείνη τη στιγμή θα καταλάβεις πως γράφεις κάτι σημαντικό. Οι λέξεις ανήκουν σε όλους, μέχρις ότου αποδείξεις πως είσαι ικανός να τις κάνεις δικές σου. Αυτό είναι που προσδιορίζει έναν συγγραφέα. Και θα δεις, Μάρκου, ορισμένοι θα θελήσουν να σε κάνουν να πιστέψεις πως ένα βιβλίο έχει να κάνει με τις λέξεις, αλλά αυτό δεν ισχύει. Στην πραγματικότητα έχει να κάνει με τους ανθρώπους» (σελ. 371-372).

Ή

«Ο κίνδυνος με τα βιβλία, αγαπητέ μου Μάρκου, είναι πως μερικές φορές μπορεί να χάσουμε τον έλεγχο. Η έκδοση ενός βιβλίου σημαίνει πως αυτό που έγραψες τόσο μοναχικά ξαφνικά ξεφεύγει από τα χέρια σου και δημοσιοποιείται. Αυτή είναι μία πολύ επικίνδυνη ώρα. Πρέπει να παραμείνεις κυρίαρχος της κατάστασης σε κάθε χρονική στιγμή. Είναι καταστροφικό να χάσει κανείς τον έλεγχο του ίδιου του βιβλίου του» (σελ. 412).

Όμως, πάνω και πέρα από όλα, το κείμενο μιλάει για τον έρωτα. Τον έρωτα του Χάρρυ για τη Νόλα, του Λούθερ, της Ταμάρα, του Ιλάιζα, του Τράβις, της Λουϊζα...

«Αγάπησε τον έρωτα, Μάρκους. Καν' τον την πιο ωραία σου κατάκτηση, τη μοναδική σου φιλοδοξία. Μετά τους ανθρώπους, θα υπάρξουν άλλοι άνθρωποι. Μετά τα βιβλία, θα υπάρξουν κι άλλα βιβλία. Μετά τη δόξα, θα υπάρξουν και άλλες δόξες. Μετά το χρήμα, θα υπάρξει κι άλλο χρήμα. Αλλά μετά τον έρωτα, Μάρκους, μετά τον έρωτα, δεν υπάρχει παρά μονάχα η αλμύρα των δακρύων» (σελ. 548).

Βιβλίο μέσα στο βιβλίο, αφήγηση μέσα στην αφήγηση, ιστορία μέσα στην ιστορία, μαιανδρικό, θα έλεγα, το μυθιστόρημα. Εκτυλίσσεται και εξελίσσεται γρήγορα και κατανοητά. Τα πρόσωπα περιγράφονται άλλοτε λεπτομερώς και με προσπάθεια να φανεί ο χαρακτήρας τους και άλλοτε άνευρα και χωρίς ιδιαίτερη εμβάθυνση. Οι καταστάσεις άλλοτε φωτίζονται και άλλοτε αποσιωπώνται, ώστε να δίνουν την σωστή διάσταση στο μύθο.

Είναι φανερός ο επηρεασμός του συγγραφέα από τα αναγνώσματά του -“Λολίτα”, “Εν ψυχρώ”- όμως είναι επιτυχημένη η συνταγή που οδηγεί:

«Στον παράδεισο των συγγραφέων; Τι είναι αυτό;»

«Ο παράδεισος των συγγραφέων είναι ο τόπος όπου αποφασίζει κανείς να ξαναγράψει τη ζωή του όπως θα ήθελε να τη ζήσει. Η δύναμη των συγγραφέων, Μάρκους, είναι το ότι εκείνοι αποφασίζουν για το τέλος του βιβλίου. Έχουν την κυριαρχία επί ζωής και θανάτου, έχουν τη δύναμη ν' αλλάξουν τα πάντα. Οι συγγραφείς έχουν στα ακροδάχτυλά τους μία δύναμη που συχνά δεν την υποπτεύονται καν. Τους αρκεί να κλείσουν τα μάτια και να αλλάξουν τη ροή μίας ζωής. Τι θα είχε συμβεί το βράδυ της 30^{ης} Αυγούστου του 1975 αν...» (σελ. 578).

Βάσω Παπαδοπούλου, Ιανουάριος, 2018

